

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Slovensko učiteljstvo v Gorico!

V Gorici, 10. maja 1908.

V proračunskem odseku je govoril o slovenskem učiteljstvu v Kopru laški poslanec Conci. Zahteval je, da naj se premesti iz Kopra v kak slovenski kraj, laško učiteljstvo pa naj se ustanovi v Gradišču ob Soči. Conci ni imenoval nobenega imena, imenoval je le slovenski kraj.

Ta „slovenski kraj“, kamor naj se premesti slovensko učiteljstvo, pa imenujemo mi: to je Gorica in samo Gorica. Gorica je pa tudi res slovenski kraj. Ime ima slovensko, na slovenskih tleh stoji, polovica prebivalstva je slovenskega, po 90 % laškega prebivalstva se pretaka slovenska kri, Gorica živi od Slovencev, Gorica je pa tudi glavno mesto Goriskega, to je slovenskega dela dežele, torej je Gorica skozinsko slovenski kraj. Poslanec Conci ne sme zategadelj čisto nič imeti proti temu, da se premesti slovensko učiteljstvo iz Kopra v Gorico, v „slovenski kraj“.

Laško učiteljstvo v Gradišču ob Soči, ki je „la capitale del Friuli“, kakor to zatrjujejo Furlani s ponosom — slovensko učiteljstvo pa v Gorico, ki je glavno mesto našega dela dežele! Tako bo vse popolnoma v redu. In tako tudi mora biti. Ne vedno Lahom vsega, ampak tudi Slovencev nekaj: pravice!

Tistih par laških kričarjev v Gorici neha kmalu kričati. Parkrat zavpijejo po ulicah, kak „slovesen“ protest še skujejo, potem bo mir! Mir in pravica!

Torej prav nikake resne ovire ni, da bi ne moglo slovensko učiteljstvo v Gorico. To je jasno kot beli dan, samo ako ne zavežejo pravice oči!

O vsem tem je bilo sicer že opetovano govoreno, toda ponavljamo in zahtevamo bomo še zopet in zopet, dokler se ne izpolni opravljena zahteva gorjskih Slovencev.

Pribijamo iznova, da v Gorico, edino v Gorico mora priti slovensko učiteljstvo. Izključen je vsak drug kraj. Vsak naš trg, vsaka naša vas bi se branila učiteljstva ter bi se slovesno odklonilo vsako mešetarenje in usiljevanje. Toliko smo moški in odločni sedaj, ko je to vprašanje dozorelo.

Ako bi se vdali, da bi postavila vlada učiteljstvo v kak naš trg na deželi, potem bi Lah s pomočjo vlade kmalu pregnali iz Gorice žensko slovensko učiteljstvo, in kadar bi se delila gimnazija in realka, bi nas pogladi zopet na deželo, češ, kakor s slovenskim učiteljstvom, tako mora biti tudi z drugimi slovenskimi srednjimi šolami!

Take sanje Lahov pa se ne smejo uresničiti nikdar, in se tudi ne uresničijo.

Vsi kot en mož bomo stali za to, da nas Lah ne preženo iz Gorice.

„Edinost“ je prinesla pretekli petek vest z Dunaja, da govore, da premestijo slovensko učiteljstvo v kratkem iz Kopra v Gorico.

Naj se to zgodi ter naj se otvori slovensko učiteljstvo s prihodnjim šolskim letom v naši Gorici! To je naša želja, obenem pa tudi naša zahteva!

Kdo nam more pomagati!

Z ozirom na članek v „U. T.“ z dne 17. aprila t. l. „Nobena stranka nam ne more pomagati“ me nekaj sili, da temu donesem za zdaj nekoliko skromnih in kratkih pojasnil z namenom, da se vsi organizirani tovariši začnejo zanimati za vprašanje, ker ni lahko zavzeti objektivnega, dejstvom odgovarjajočega stališča. Treba je v to precej globokega vpogleda v splošno dogajanje s končnim jasnim, resničnim spoznanjem, do česar se pa posameznik ne pospeje kar tako samoočebni. Istinitost vršenja družabnega življenja po imanentnih svojih zakonih do dobrega spoznanja, zahteva velikih izkušenj, studij, truda in časa. In vendar

nam je jasnosti v tem oziru posebno treba; ona nas privede do enotnega naziranja in mišljenja, ki iz njega izvira enotna homogena aktivnost, kakovost učinkovanja, kar tvori najvažnejši predpogoj za veljavo in moč naše organizacije. Akoravno danes naša organizacija nima v svojih odnošajih iste veljave in sile, ki je ideal najboljših naših voditeljev, tiči krivda brezdvomno v tem, da še vedno nedostaja enotnega naziranja o socialnem gibanju in drugih perečih vprašanjih, sploh enotnega mišljenja in delovanja posameznikov, ki so sicer organizirani. Vsaj v temeljnih zadevah moramo biti kot organizirani naobraženci na istem stališču, in če ostane vez, ki nas z njo spaja organizacija naša, le površna vez, ki oklepa poedince sicer na vnanje, a mu ni isto kar bi morala biti, namreč vir notranjih potencirano učinkujočih sil.

Dasi je sistematiška organiziranost glavni znak političke zrelosti poedince in je naša organizacija strogo izvedena, vendar se nam je že nešteto krat očitalo, da smo kratkomalo političko nezreli. Opravičeno tudi vsak inteligent pričakuje v organizirani skupini zgolj naobražencev temeljiteljske pojmovanje organiziranosti nego v organizirani masi samih nevednežev. Omeniti pa le hočem, da moramo tudi v tem smislu napredovati, to je ne samo nazunaj, tudi naznotraj; svoje mišljenje in hotenje, svojo voljo in svoj ponos in pogum začeti sistematiško organizirati, potem šele je mogoče intenzivneje funkcioniranje učiteljske organizacije kot socialne skupine v družabnem življenju.

Protestirati napram raznim očitanjem je jalova stvar.

Pokažimo v smeri svojega dejanja na vsakem mestu in ob vsaki priliki, da smo organizirane socialne skupine učiteljev, ter da delujemo v smislu in smeri, kakor je imanentna skupini kot celoti, in učinki bodo govorili o našem pomenu in veljavi v socialnem življenju.

Naša organizirana skupina učiteljstva je družabna osebnost s popolnoma od prirode do-

ločenimi težnjami in principi svoje aktivnosti; na posameznega učitelja se ne more ozirati, je li mu prav ali ne; ona mu daje direktivo, ne on nji, poedinec se po tem ravna, ali pa ga nje osebnost ne priznava več vrednim za svojega člana. Naravni pot je sicer, da se poedinec sam izgubi stran, ako se ne more strinjati z imenitnimi principi družabne osebnosti.

Da je pa mogoče posamezniku v naši organizaciji vedno prav učinkovati v smislu njenih prirojenih zakonov, mora z ozirom na nje imeti jasnost v tem-le:

1. Smotri in težnje naše organizacije kot socialne skupine so ji naravnim potom od rojstva sem strogo odmerjene. V tem oziru se ne briga za to, ker je nadrejena, ali to ali ono posameznik sankcionira ali ne. Ona izkusa posameznika preustrojiti v činitelja sebi v prid; v svojih akcijah napram drugim skupinam kakor v svojem vedenju v socialnem življenju se z ozirom na svojo korist ali škodo nikdar ne zmoti, kar se o posamezniku ne more nikdar trditi; le v toliko dela ta prav, v kolikor dela v smislu skupine.

2. V nji se vrši vedno izpreminjevanje in nadomeščanje, novi sprejem, kakor odmiranje udov, ki imajo dolžnost, svoj značaj, mišljenje in učinkovanje prirediti in prilagoditi smislu skupine.

3. Posameznik spozna odnošaje naše organizirane skupine do drugih socialnih organiziranih in neorganiziranih skupin, do države itd. Spozna njih medsebojno učinkovanje druge na drugo, akcije in reakcije, ki jih izvršujejo; nikjer ne boš videl tehtnega, vplivajočega le poedince, povsod skupino. Pridobi si vpogled v prezanimivo to socialno gibanje, da spoznaš, po katerih načelih se vrši, v čem bistvuje in kaj pomenja.

4. Spozna, da naša organizacija ni za parado, ampak da stoji sredi ljutega boja ter da zahteva za ta boj vsak hip vse tvoje sile, in da se ta boj vrši tudi neodvisno od tebe.

5. Spozna nadalje, da hije skupina ta

LISTEK.

Štiri postaje.

Spisal — j.

III.

Obisk na zemlji.

„V vso večnost, dokler . . .“ tako so mi zvenele Luciferjeve besede v ušesih, in škripaje mi je hitelo pero po praznih rubrikah razrednice, in brezzobe čeljusti so v škrtanju sekundirale škripanju obsojenih mojih tovarišev.

„Luka, kaj bo to res na večno trpelo? Saj si bil v življenju vendar predsednik „Zaveze“ ter si dvigal glas za naše koristi. — Kaj, tukaj pa ti je padlo srce popolnoma v hlače? Daj, daj, izposluj nam rešitev!“

„Pa se pojdi ti bost z vragom!“ zareži Luka, nevoljen nad mojimi besedami. „Kaj nisi slišal, da je vrag obsodil tudi tebe kakor nas v vso večnost?“

„Da — pa je tudi pristavil dokler,“ se odrežem jaz. „Jaz mislim, da bi bilo prav, da sestavimo na peklenskega poglavarja spomenico — pa jo poneseš pred njegov prestol!“

In sestavili smo jo. Omenjali smo v nji,

da smo bili trpini vse življenje na onem svetu, in da ni imel z nami usmiljenja nihče in prav nihče na svetu! Molili da smo in kleli, prosili in zahtevali, a vse zaman — uslišala nas ni ne zemlja in ne nebo.“

Tako genljivo smo jo sestavili, da so kot orehi debele solze tekale po licu Luciferje, ki je stala poleg Luciferja, ko mu je Luka čital spomenico.

In res: vragu smo se zasmilili! Dvignil se je v svojem prestolu in zadonel je njegov glas: „Preneha naj vaše trpljenje! Veselite se z nami! Prosto vam je vse moje carstvo — le iz njega venkaj ne smete! Kar je zašlo v pekel, ne more več v nebesa!“

Pa smo bili rešeni. Od takrat pa se je pričelo za nas veselo življenje, življenje, kakršnega nismo uživali v rajnem življenju nikdar!

Jedli smo, pili in peli noč in dan, rajali in plesali brez konca in kraja.

Polagoma so nam rasle tudi peroti in že smo poletavali čez globine in brezdna kot napol godni vrabci od veje do veje.

Končno so nam peroti popolnoma do-rasle in napravljali smo izlete po vsem peklenskem carstvu, ki je pač tisočkrat večje kot je največje na zemlji.

Samo nekaj nas je težilo: Venkaj iz tega carstva nam je bila pot zaprta! Nikdar ne venkaj na božje solnce — vedno v tej polsvetlobi peklenske elektrike — to nas je začelo težiti, in želeli smo si izpremembe, kot si jo želi vsak, ki se mu predobro godi.

Nekega dne pa so bila vrata peklenska odprta. Nismo mnogo pomišljali in — veš! — smo zleteli venkaj v vesoljstvo!

„Luka, kam pa zdaj?“ smo hiteli drug za drugim.

„I — kam? Pojdimo malo pogledat stari svet in belo Ljubljano, da vidimo, koliko je napredovala v tem času, kar smo jo ostavili!“

Rečeno — storjeno! Kot črne večje smo hiteli skozi ozračje in kmalu smo viseli nad mestom, ki se je raztezalo od Save do Krime pa od Rudnika do Vrhnike.

Nobenega dvoma ni — Ljubljana je to — kakor je dolga in široka — zidana po najmodernejših stavbnih pravilih: visoke, krasne hiše in široke, ravne ceste! Ako si se ustavil pri začetku ceste v Tomišlju, si videl z dobrim daljnogledom na drugem njenem koncu na Ježici vilo, ki si jo je sezidal v davnih, davnih časih naš dobi tovariš Tone.

Oj, to je bilo morje hiš!

Sredi tega babilona — ravno sredi ljubljanskega barja — je stalo ogromno poslopje, na čigar pročelju je bleščal v zlatih črkah napis „Centralna mestna ljudska šola.“

Hajdi — oglejmo si jo! Luka nam izprosi vstop, in sprejme nas ravnatelj sam v uniformi generala v svojem obširnem departmaju.

Ko smo se mi vsi po vrsti predstavili, smo si začeli tešiti svojo radovednost z vprašanji.

„Za kolik del mesta pa je zidano to šolsko poslopje, ker je tako ogromno?“

„Za vse mesto. To je edina ljudska šola v Ljubljani, in s ponosom poudarjam, da popolnoma zadošča modernim zahtevam dobre ljudske šole“, nam je bil odgovor.

„Za vse mesto?“ ostrmimo mi. „Kako je to pač mogoče, saj je periferija oddaljena najmanj 3 ure hoda!“

„To ni nikak razlog, da bi to ne bilo mogoče,“ odgovori ravnatelj; „modernost naša ne pozna razdalje. Le glejte tukaj to število belih gumbov! Pritisnem na tega, pritisnem na onega, in v tistem hipu se izvrše moje želje po vsem mestu in po vseh 999 razredih tukajšnjega učilišča. — Ravno kar bo ura osem.“

boj v tvojo korist; blagruj ta boj! On je le posamezen vidljiv del splošnega velikega boja za veljavo in moč v državi, ki ga bijejo med seboj vedno posamezne skupine človeške družbe, kakor je ta organizovana v obliki države. Boj za veljavo in moč v državi je boj za dostojno boljše življenje.

6. Vedi, da so spone in vezi med raznimi socialnimi skupinami ali družabnimi osebnostmi v državi mnogovrstne, mnogoštevilne, večkrat zamotane in da jih nihče drugi ne more nategniti ali zrahljati ali celo strgati nego skupina sama. Vedi, da med načeloma bistveno nasprotnimi ni mogoče prijateljskih vezi; med njimi vlada v istini le absolutno nasprotstvo, ter so si v ozkem stiku le zaradi tega, ker so v vednem boju, iz obličja v obličje.

Spoznaj kot organizovan učitelj naši skupini sovražne, kakor prijateljske druge skupine, mogočne in nemogočne, razvoja sposobne in odmirajoče, da boš tako v vsakem slučaju na jasnem, kaj ti je storiti. Vsak organizovan član v drugih mogočnih skupinah ve to in tudi za nas je potrebno. Socialno gibanje je pred teboj že popolnoma naravnim potem potegnili učitelje v boj, in to je bilo rojstvo naše organizacije. Spoznavaj one nasprotnike, proti katerim se je morala naša organizacija roditi v našo obrambo, proti katerim mora rasti in se razvijati in proti katerim učinkovati je organizaciji prirojen nagon.

8. Spoznavajmo, da ima vsak bojevnik zaveznike in sobojevnike, ki se opirajo drug na drugega, ker imajo slične ali celo iste smotre. Ker pa noben boj ni šala, spoštujmo svoje zaveznike in sobojevnike, nam prijazne skupine, ki imajo iste ali slične smotre, podpirajmo jih povsod; podpiramo s tem sebe, ker bodo oni tudi nas podpirali. Ne slabimo sebe s tem, da odbijamo kogarkoli od nas, ki ima slične smotre, drugače smo res vredni, da nas nazivljejo za političko nezrele. Naša skupina ne more biti osamljena, ker je to nemogoče, popolnoma izolirana propade, sami ne zmagamo. Še manj je seveda mogoče, da bodo drugi za nas in brez nas šli po kostanj v ogenj, mi bi pa roke križem drželi čakali na isti moment, kdaj nam ta ali ona stranka pomaga. Ne očitajmo nikomur ničesar, posebno kaki skupini ne; kar se godi, je vse naravno, dano po pogojih. Ne bodimo bebasti in ne pričakujmo pomoči od skupine, ki je v bistvu sovražna; druge skupine pa, ki čakajo na nas, da jim pomagamo, podpirajmo z vsemi silami. Vsaka, po principu prijateljska stranka nam more pomagati v boju ter v istini tudi pomaga; a glavni borilci za našo veljavo in moč moramo biti sami, mi sami z drugimi. Obratno pa pomagajmo tudi mi vsaki nam prijazni stranki, kar nam je vedno po sorodnem političkem principu, in ona nam vrne z obrestmi, zakaj vsak vzrok mora imeti soroden učinek s prijateljske strani. Tu ni sleparstva, zakaj značaj boja med skupinami v državi je drug nego med posamezniki. Prav izvrstno si lahko pomagajo med seboj skupine z istim političkim principom, kakor so to agrari, socialisti, liberalci. Končno naj vendar vsak uvidi, da ni civilizacija nič drugega nego zmagojuč boj naprednjaštva nad klerikalizmom ali reakcionarstvom, ki se bje že iz davnih časov tja naprej v prihodnost.

Takoj dam znamenje po vsem mestu, in v tem hipu se bodo polnile vse dvorane z ukažljivo mladino. — Prosim, stopite takoj v prvo dvorano na desno, da ste priča vsem dogodkom.

Po teh besedah pritisne na elektriški gumb, mi pa stopimo v odkazano dvorano, kjer nas sprejme učitelj v uniformi majorja. Pričakoval nas je že, ker je dobil telefonično obvestilo o našem obisku. Sprejel nas je dokaj prijazno in nam odkazal sedeže.

Bila je to nepregledna dvorana za več tisoč učencev, in gospod šolski major je imel kukalo, da je mogel prezreti ves prostor. Tudi nam je ponudil kukala.

V tem hipu se odpro neslišno zaklopke klopi, in že so sedeli na vseh sedežih učenci, kakor semkaj pričarani od nevidne moči.

„Kako pa je vendar to mogoče?“ vzkliknemo vsi obenem.

„Prav lahko,“ nam odgovori šolski major. „Po vsem mestu je razpeljano cevno omrežje, ki se konča pri vsaki hiši v nabiralnik. Točno ob uri so nabiralniki napolnjeni z mladino, in na dano znamenje šolskega generala se vsa nabrana mladina pnevmatičnim potom privede v centralno naše učilišče, kjer se spet mehaničnim potom porazdele na svoja mesta.“

9. Bodimo skromni v svojih sodbah in proučavajmo rajši pomen strank in „strančič“ itd., ne bagatelizujmo neopravičeno zaveznikov in sobojevnikov, niti ne podcenjujmo nasprotnika.

10. Spoznavajmo, da je edini izvor veljave in moči in zaradi tega tudi izvor udobnega položaja države, ki se nas poslužuje sebi v korist in hitrejši razvoj, kakor bi nas moral kot take že davno upoštevati pred vsem preprosti narod, ki pa še ni prišel do spoznanja, ker je večinoma v rokah nasprotnikov. In kaj mu ti sugerirajo o učiteljih, je itak vsakemu predobro znano.

Mi smo za prihodnost našega naroda, zaradi tega za ugodnejši položaj države; le izobrazimo sebe in v pravem smislu one, ki so nam izročeni od države ter glejmo, da se bomo vedno bolj spoznavali v takih in sličnih zadevah; čas bi že skoro bil! K. K.

K podržavljenju meščanskih šol.

Ustí nad Orlicí, 9. maja 1908.

Velečenjeni gospod urednik!

V 17. št. „Učit. Tov.“ ste objavili dopis iz Prage, v katerem se tendenčno referuje o manifestačnem in protestnem zborovanju žofinskih v Pragi dne 29. marca. Prosim, da izvolite objaviti tudi moj list, da slovenske brate informirate o goli resnici.

Predvsem moram opomniti v boljše razumevanje: nikakor iz malihernih, morda osebnih, marveč sila važnih nagibov je stopila v življenje na Češkem samostojna organizacija učiteljstva meščanskih šol. Ni prilike, da bi danes razjasnjeval, zakaj se je tako zgodilo, toda zagotavljam Vas lahko, da je bilo naše edino in najčišče stremljenje zadobiti meščanski šoli in interesom učiteljstva meščanskih šol boljše ohrane in preskrbe kakor pa prej, ko so nas tovariši iz ljudskih šol v skupni organizaciji majorizovali, dasi nihče ne ve zakaj; saj vendar prihaja pretežna večina nas vseh iz vrst ljudskošolskega učiteljstva (pri zadnji regulaciji plač nam niso privoščili niti zvišanja letne plače). Zemsko osrednja jednota učiteljstva meščanskih šol, ki skrbi edinole za meščanske šole in slednjih učiteljstvo, je bila in je še danes pripravljena v vseh skupnih zadevah bratsko sodelovati. Toda prijateljski, absolutno kolegični odnosi so napram sedanjemu vodstvu nemožni in tako traja še nadalje napeto razmerje. Naša organizacija ni bila povabljena k žofinski manifestaciji in niti ni pozvana k letošnjemu praškemu slovanskemu učit. zborovanju, dasi je naša organizacija popolnoma samostojna, čisto učiteljska, napredna, ki združuje okrog 1200 članov. Ni čuda, če se izrablja proti nam vsaka prilika; zgodilo se je tako tudi v vprašanju o podržavljenju meščanskih šol.

Čemu neki kliče naša organizacija o podržavljenju meščanskih šol? Ne delamo nikdar za vesoljno učiteljstvo, kakor to dela — neopravičeno! — zemsko osrednje društvo, ki je pač prestalo igrati vlogo tolmača vsega učiteljstva.

„Zares krasno in tako preprosto! Pred tisoč leti se nam pa še sanjalo ni o čem takem, in učence smo dobivali v šolo po zaprašenih ali blatnih ulicah, kjer so bili izpostavljeni nerodnim kolesarjem in drugim vehiklom, da so bile vedne nezgode!“ govori za nas Luka.

„I seveda — kje ste bili še tačas! Zdaj je vsaka taka nezgoda izključena,“ pravi šolski major.

Medtem pa so sedeli vsi učenci kakor bi bili pribiti na svojih mestih, otovorjeni z raznimi bremenami in niti genili se niso — še z očmi niso trepetali, ali se nam pa je tako zdelo, kar se ni dalo natanko določiti. Imeli so namreč vsi očala številka 0.

„Pa čudovito disciplino imate, gospod major,“ se vtaknem v pogovor jaz.

„I, seveda, seveda — brez dobre discipline pač ni nič, in zato je poskrbela šolska oblast, da je dobra disciplina zasigurana,“ pravi g. šolski major. „Vsi sedeži so namreč prepreženi z električnimi žicami tako umetno, da se nihče na svojem mestu brez moje volje niti geniti ne more. — Le glejte! Pritisnem na gumb in — rk — že stojte vsi učenci. Pritisnem na ta gumb, in — zasuhejo glavo na levo, pritisnem na drug gumb, in odlože svoja orodja.“

Z. U. Jednota je sklenila na zborovanju dne 17. februarja naslednjo resolucijo: „Ker se ni nadejati toliko izboljšanja težkega stanja deželnih financ, da bi bile „podeželjene“ in v tej meri pomnožene meščanske šole, da bi lahko vsak zmožen otrok pridobil si v njih višje izobrazbe, in ker ne morejo biti izvedene niti najnujnejše, na vseh straneh priznane reforme meščanskih šol, se smatramo za popolnoma upravičene zahtevati zbornu z učiteljstvom vseh ostalih avstrijskih dežel podržavljenje meščanskih šol.“

Oskrba teh šol in njih nadziranje naj bosta poverjena deželnim šolskim oblastem.

In edino le zaradi te resolucije se je pričela proti nam pod vplivom Z. U. S. v nekaterih dnevnikih prava križarska vojska.

Naša organizacija, držeč se zaključka, da ima država danes v šolstvu skoraj že vse v svojih rokah (učitelj se naobraža na c. kr. zavodih, polaga izpite pred c. kr. komisijo, ga nadzira c. kr. nadzornik, učne knjige in učila, učne načrte odobravajo in določajo c. kr. uradi, da, celo zvezke je c. kr. ministrstvo uniformiralo itd. itd.), zahteva, da država šole tudi plača, če je že uvedla splošno dolžnost šolskega obiskovanja od 6.—14. leta.

Oskrba in nadzor naj bosta poverjena deželnim in okrajnim šolskim uradom, seveda zreformovanim, v katerih naj bi bila v mnogo večji meri kakor doslej zastopana poleg državnih organov tudi autonomija in učiteljstvo po izvoljenih zastopnikih.

Sodite sami, bratje Slovenci, je li zasluzila naša organizacija za svoje stremljenje tolikega zasramovanja in očitanja izdajstva! Ali se niso mogle državnopravne stranke poprijeti naše resolucije vse drugače in reči: „Prav pravijo! Hoče li imeti država v šolstvu vse v svojih rokah, naj tudi plača; če pa noče plačati, pa roke od šolstva proč!“

Naša organizacija izda v kratkem brošuro, ki bo zagovarjala naše stališče. Dovolili si bomo poslati jo tudi Vam s prošnjo, da jo bodisi po odlomkih celo, bodisi le v ekscerptih bratom Slovincem v informacijo objavite.

Preden končam, še malo kratkih opomb k žofinski manifestaciji.

Oglasila se je v veličastnem protestu proti nazadnjaškemu stremljenju sploh in klerikalnim posebej.

Drugače pa je bilo z vprašanjem o podržavljenju. Izkazalo se je, da ni to vprašanje zrelo za takovo manifestacijo, ki jo razumi A tako, Z zopet drugače, po tem, kakor jo hoče razumeti.

Našim govornikom na žofinski manifestaciji je bilo naravnost nemožno zlasti z ozrom na kratki čas, določen posameznim govorom, objasniti in utemeljiti stališče, ki ga je zavzela naša organizacija in z njo nemali del učiteljstva ljudskih šol. Podpisani predsednik se je omejil na golo izjavo in kolega Beneš je

*) V nekaterih deželah bi bila to v današnjih razmerah sigurna katastrofa, da ni zavore — državnega zakona!

„Čudovito, čudovito!“ pravim jaz. „Na ta način res mora biti vzorna disciplina. Toda — če se učenec niti geniti ne more brez vaše volje, kako pa je v slučaju, da mu je tako-le kam treba — recimo k pljuvalniku ali celo — na stranišče?“

„Ni mu treba,“ je bil hitri odgovor; „prvič se morajo že vsi učenci doma umetno izklistirati, drugič pa ima vsak učenec v svoji klopi že pljuvalnik in celo popoln kloset, in mi tega niti opazili ne bomo, če se bo kateri malčkov reševal svojih zemskih težav.“

„Nedosežno!“ zakličemo vsi v hipu. „Kje smo bili pač mi pred tisoč leti!“

Brrr — zabrenče tu električni zvoncei.

„Pričnite s poukom!“ se oglasi čisto jasno od telefona.

„Takoj!“ je bil odgovor, in pritisk šolskega majorja na gumb — in učenci so bili v predpisani pozitivni, s podija pa se je oglašil fonograf, ki je čisto in jasno brez najmanjše hibe podajal učencem snov, kakor bi tega ne mogel najidealnejši učitelj.

Učenci pa so v tem nastavili svoje aparate in lovili glasove zopet brez hibe.

Fonograf je končal podajanje in začul se je glas šolskega majorja:

izbral iz svojega odličnega referata — ki temelji na njem omenjena brošura — katerega je izvajal v nekaterih delih na našem zborovanju dne 17. februarja, toda mnogo podrobnejše in natančnejše na zborovanju praškega učiteljstva ljudskih in meščanskih šol dne 28. marca, le nekatere značilne točke (g. predsednik mu je milol žepno uro venomer pod nos, naj že neha).

Izmed izjav, ki naj reagujejo, na našo resolucijo, spominja g. dopisnik zlasti na ono g. šolskega svetnika Metelke, ki je baje v nadobičajno sijajnem in utemeljenem govoru popolnoma pobil v naglici in umetno nagromadene razloge gg. Beneša in Skalickega za podržavljenje šolstva.

Mučno nam je bilo, ko je metal krog sebe s „priplačevanjem“ na šolstvo v pasivnih deželah. Ravno o tem piše naš vestnik „Škola meštanska“ (1908, str. 118.): „Toda nam se zopet zdi, da bi se dalo za to „priplačevanje“ na šolstvo v pasivnih deželah navesti i marsikater zavezen, blagohotnejši nagib: Od teh sto in sto milijonov našega denarja, ki se k nam (no, kajpada do državnopravnega poravnanja!) tako kakor tako ne morejo in ne bodo vrnil, denar, ki se žrtvuje kulturni povzdigi pasivnih dežel (in med temi so tudi dežele, v katerih prebivajo naši bratje Slovani!) bi prinesel pač več, kakor pa n. pr. denar, ki ga tako radočarno siplje naša patriotska delegacija vojaškemu molohu — dvignil bi te zemlje tudi narodnogospodarsko in iz silno pasivnih bi postale marsikater — ako ne aktivne — pa vsaj manj pasivne. Seveda, hočemo li mi 100%, smo narodne izdajce, hoče pa dr. Herold in K. Adamek samo 50% — to se imenuje saniranje deželnih financ!... Pri 50% ne bomo priplačevali pasivnim deželam!...“

Koliko se je že pri nas zabavljalo in tarnalo nad poljsko politiko kot neslovansko! Ko bi se s pomočjo denarja, ki se k nam (ponavljamo: do državnopravnega poravnanja!) ne vrača, dvignila kultura poljskega in rusinskega ljudstva, bi iz tega za slovansko politiko ne vzevelo ničesar dobrega?!

Vidi li g. šolski svetnik v podržavljenju zaklada za šolstvo nevarnost za manjšinske šole (kako naj postanejo razmere na manjšinskih šolah gorje, ko pa danes — za vlade autonomije v šolstvu nimamo nobenih in jih zaman zahtevamo!), bi se dalo z druge strani poudariti ravno nasprotno: pri podržavljenju šolskega zaklada bi morale biti striktno zakonite določbe o ustanavljanju šole. I martirij bi bil manjši, kakor za današnjih norem, ko lahko krajevna autonomija tako neusmiljeno šikanira.*)

Lahko Vas, velečenjeni gospod urednik, zagotovim, da žofinska manifestacija v vprašanju o podržavljenju ni izrekla zadnje in odločilne besede!

V poslednjem času se razmotriva že tudi v javnem tisku mirnejše, in vedno več je glasov, ki se ozivljajo za podržavljenje šolskega zaklada.

*) Nadejamo se, da bi prišli tem potom tudi dunajski Čehi do državnih meščanskih šol.

Dalje v prilogi.

„Ponovite vsebino!“ Učenci pa so odprli svoje aparate, in iz tisočerihi fonografov nakrat se je pričelo uglobljenje podane vsebine.

„Uporabite tvarino za spismo vajo!“ veli major in pritisne na gumb.

In glejte: v trenutku so imeli učenci pred seboj pisalne stroje, in pričelo se je glušeče tikanje tipk, in v malo trenutkih je bilo delo končano.

„Aha, zdaj pa pride skupna poprava, gospod major!“ se vtaknem jaz, radoveden, kako se ta izvrši.

„Nič skupne in nič domače poprave ne bo,“ odgovori major; „ta je nepotrebna, ker se napake niti pripetiti ne morejo. Roka vsakega učenca mora pritiskati tipke, kakor mu veleval električnim potom od svoje mize jaz.“

„Ah — kako krasno — nič korektur — nebeško!“ smo vzklikali presenečeni mi zaporedoma.

Zopet pritisk na gumb, in učenci so imeli tiskarske predale pred seboj, in na električni ukaz majorja je bila prej pisana snov tudi že stavljena in malo na to tudi že tiskana kot mladinska priloga šolskemu listu, ki je bil nanj naročen vsak Ljubljčan brez izjeme.

Vaša „opomba uredništva“ k dopisu v št. 17. „U. T.“ me je pravzaprav napotila, da sem napisal te vrstice. Čutim z Vami!

Z bratskim pozdravom najvdanejši

Petr Skalický,
starosta Z. U. J.

Vzgojimo mislece!

Pri III. obnem zboru „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“ v Celju dne 20. aprila 1908 govoril Ludovik Černež.

(Konec.)

Pri tej priliki sicer mimogrede opomnim, da mora učiteljstvo storiti vse, da se mu šoli odrasla mladina ne odtuji; zakaj sicer ostanemo le šolski učitelji, a nismo ljudski, narodni učitelji. —

Učenec naj torej ne misli, da sem kako nadbitje, ker nadbitja sploh ne tlačijo zemlje. Čuti naj, da sem človek kakor on, ki pa sem pripravljen in pozvan, da ga učim in vzgajam. Ve naj, da imam in hočem imeti kot učitelj v šoli prvo, odločilno besedo, da pa imam tudi jaz dolžnosti, velike dolžnosti v človeški družbi, da jih izpolnjam kolikor le mogoče vestno in natančno.

Učenec naj ne misli, da sem nezmisljiv in naj ne sprejme nobene moje sodbe slepo! Pomisli naj dobro vsako moje besedo in ako pride kdaj do drugega zaključka nego jaz, naj mi to odkrito pove, da spoznava resnico po Sokratovem zgledu, ki je navedel razgovor tako, da je učenec sam prišel do spoznanja resnice. A če sem se sam zmotil, pripoznam odkrito svojo zmotu. To mi ne škoduje.

In le poizkusimo osvoboditi otroškega duha in videli bomo, s kakim zanimanjem bodo delali otroci, spoznavši, da nimajo glave vrh telesa za to, da bi z njo kimali, temveč za to, da samostojno mislijo, kakor meri mlada tica po prvih nerodnih poizkusih veselo in smelo prosti zrak, čuteč namen in moč svojih peruti.

Važno je, da zna samostojno presoditi vsako izgovorjeno sodbo in se ne da motiti od bobnečega glasu, gladkih fraz in cenih obljub, a še mnogo važnejše je po mojem prepričanju to, da zna presoditi, kar čita. Saj se ideje razširjajo najbolj s tiskom in po vsi pravici se imenuje časnikiarstvo velesila. Tiskana beseda ima čuden, sugestiven vpliv na človeka. Dozdeva se mu pač, da to, kar je takorekoč ovekovčeno s tiskom, ne more biti napačno ali celo neresnično.

Kako otrok o tem misli, mi je povedal šolarček, ki je trdil o nekem dogodku: Res je, res! Saj je bilo v č a s o p i s u!

In kakor ta fantič, misli ogromna množica — nemislečega ljudstva. A kake posledice ima to slepo verovanje v tiskano besedo danes, ko že skoro težko rečemo s francoskim kraljem Ludovikom XII., da je „tiskarstvo neizmerna dobrota in njega iznajdba bolj božjega nego človeškega izvira“ — to čutimo in vemo dobro vsi!

Je pač res tako, da se i najboljša reč lahko porabi tudi v — slab namen!

A le za nemislečega človeka je nevarnost. Misleč človek pa se uči tudi iz slabega čtiva.

„In iz dohodkov tega lista se plačujejo vsi ogromni stroški za ljudsko šolstvo, in še oddajamo vsako leto nekaj čistega dobička v razne dobrodelne namene,“ nam je pojasnjeval major.

Samega strmenja smo zazijali in pozabili bi bili zapreti usta, da nas ni nato opozoril major, češ, da se sicer preveč blamiramo pred učenci.

Ti pa so strmeli popolnoma resno na nas, in niti žilica jim ni kazala na smeh — tako izborna so bili vzgojeni.

Rrrr — zaropče električni zvonec.

„Gospod major, učenec št. 777 je ravnokar m r d n i l z nosom,“ se oglasi po telefonu glas šolskega generala; „tega nikakor ne smete trpeti!“

„Učenec št. 777! Po paragrafu 333. šolskega reda je strogo prepovedano mrdati z nosom! Zaslužil si kazni in zato ti jih nakazem električnim potom deset, da si boš v prihodnje dobro premislil mrdati z nosom!“ je grmel gospod šolski major.

Učenec št. 777. pa je prebledel in se tudi že pričel zvijati pred krepkimi električnimi sunki, ki so se mu dovajali nevidnim potom na nevidne dele njegovega pregrešnega telesa.

In naša naloga je, da vzgojimo zarod, ki bo znal kolikortoliko razločevati med dobrim in slabim, med resnico in lažjo.

Sestavitelj čitank se z vso hvale vredno vnemo trudijo, da bi podali naši mladini vzornega čtiva, a vestni učitelj se muči, da iztisne po vseh pravilih moderne pedagogike iz vsakega berilnega sestavka vsako kapljico učenosti in modrosti, ki jo je dotični pisatelj vliil vanjo, časih še celo mnogo več! En moment pa se pri obravnavi navadno popolnoma pozabi, in to je verjetnost, oziroma resničnost, stvarnost dotičnega berila.

Učitelj pač sam čuti, da v tem oziru v marsikaterem berilu ni vse v redu, pa se skrbno varuje, da bi prišli otroci na to. Bajši sploh izpusti dotično berilo. Jaz pa trdim, da so ravno taki sestavki najbolj pripravi, da naučimo otroke, kako naj pri čitanju pazijo in mislijo.

Dovolite mi dva primera!

Vsakomur je znana tista povest o „Čudni skrinjici“.

Ali je verjetno, da je nosila gospodinja tisto skrinjico vse leto okolo? — Ko bi vsaj le skatljica bila! Presneto kratke pameti bi morala biti, da bi ne prišla prej na šalo. In pa prav nič radovedna, torej čudna lastnost za — gospodinjino!

In ogledimo si naslednji sestavek:

Najboljši ka ž i p o t.

Sin se je izučil rokodelstva pri svojem očetu. „Zdaj pa le po širokem svetu!“ reko mu oče, „da se še bolj izuriš v svojem delu in tudi spoznaš, kako se kruh služi pri tujih ljudeh. Tudi jaz sem storil nekatero stopinjo po svetu, in še nikoli mi ni bilo tega žal!“ Tako so govorili oče in mu naštel še celo vrsto trgov in mest, kamor naj gre in se pomudi z delom.

„Za božjo voljo!“ oglasi se prestrašena mati, „kaj pa misliš, oče? O vseh teh krajih še praviti nisem nikoli slišala in to naj bi hodil sam, revež? Kdo ga bo varoval, kdo vodil? Naj le ostane doma; ljubo, doma, kdor ga ima, pravi star pregovor.“

Oče na to nič ne odgovorí; sinu namignejo, peljejo ga pred uljak ter mu reko: „Le poglej jih veselih živalic, kako vrše in hite na delo. Daleč, daleč gredo okrog in kdo jih vodi na daljnem potu od evetke do evetke? Kdo jih varuje, marljive delavke, da jih med potjo ne požro sovražne ptice? Kdo jih zopet pripelje v domači panj, bogato obložene z blagodišečim voskom in medom? Ali ne Oče nebeški, ki z enako dobroto skrbi za velikega slona kakor za malo miško? Ali ne On, brez katerega volje še vrabec ne pade raz streho?“

Nato se obrnejo oče k materi, ki so zadaj stali in pa poslušali. „No, mati, ali naš sin ni več ko le-te čebelice?“ Pri tej priči so mati utihnili in z mirno dušo pustili sina po svetu.

Pri obravnavi tega berila morajo najti učenci po kratkih vprašanjih sami razne neverjetnosti in [pogreške, tembolj ako so se že kaj učili o čebelarstvu.)*

Oče je naštel celo vrsto krajev. Katere kraje pač? Gotovo tiste, kjer je delal nekda

*) Tudi v jezikovnem oziru je to berilo silno slabo. Uredništvo.

„Čudovito, čudovito!“ je bilo vse, kar se je izvil iz naših prsi.

„Slišite, gospod major, kako pa je mogoče, da je gospod šolski general takoj vedel za mrданje tega učenca?“ sem vprašal jaz.

„Tudi to ni v zvezi s čarovnijo,“ odgovori gospod major; „gospod general ima napeljan v vsako učno sobo f o n o - l e - e - c h i n o - g r a f h — zato vse sliši, vse vidi, in vse ve, kar se zgodi v kaki učni dvorani. Tako je tedaj tudi lahko videl mrданje tega učenca.“

„Da, zdaj umem — njegovemu očesu ne ostane nič prikritiga,“ vzkliknem jaz; „zares idealno!“ (Sledi.)

Učitelji.

Vence satiriških pesmi. Napisal Ferdo Plemič.

(Dalje.)

VI. konferenca.

To vam je bila danes burna debata! Rečem odkrito, pravcati tingl-tangl v mesečni seji. Na dnevnem redu je bilo novo berilo, spisala Josin in Gangl.

„Novo berilo!“ vodja odločno odkima. „Novotarje nikdar niso kaj prida.“

sam kot pomočnik. Mati pa še baje o vseh teh krajih nikdar praviti ni slišala! Ali je to verjetno? Oče bi ji bil gotovo že večkrat pripovedoval, kako in kje je potoval, saj vemo, da se ljudje s tem kaj radi pobahajo! Pravil bi ji bil, kaj vse se je naučil v tujini in kake koristi ima od tega. Tedaj pa bi mati ne bila tako obupavala.

Kdo vodi čebelice? Kdo jih varuje, da jih ne požro ptice? Kdo jih zopet privede nazaj v domači panj, bogato obložene z blagodišečim voskom in medom? Iz teh stavkov bi sklepali, da se nobena čebelica ne izgubi; v resnici pa jih mnogo, mnogo požro ptice in druge sovražnice. Mnogo jih uničijo razne nezgode in marsikatera se ne vrne več v svoj panj. Toda tega skoro niti ne opazimo, ker se čebele v tem času silno množijo. Saj je znano, da delavka pri dobri paši itak ne živi dosti čez šest tednov, ker se takorekoč izdela do smrti. Tudi ni res, da prinašajo čebele vosek v panj, temveč ga še-le v panju pripravljajo! Izpotevajo ga kot nekako toščo po obilnejšem zauživanju medu. — Ali ne Oče nebeški, ali ne On, brez katerega volje še vrabec ne pade raz streho? Vrabec pač ni neznanjši kot čebelica! Ali je res treba poniževati Boga z neresničnostmi? Ali se ne kaže stokrat večja modrost Stvarnikova baš v prečudnem organizmu in tajinstvenem življenju čebele? — Nato se obrnejo oče k materi, ki so zadaj stali pa poslušali! „No, mati, ali ni naš sin več, ko le-te čebelice!“ — Smešno! Pri tej priči so mati utihnili. Sklepati torej moramo, da je do tega trenutka mati ves čas tarnala in govorila, obenem pa — poslušala! To bi bila vsekakor čudna zmožnost! In koga je hotel oče postaviti za ka ž i p o t a? Ali čebelice ali Boga? V resnici je pač le povedal, da bo že Bog varoval sina. Koliko lepše bi se glasilo: „Pojdi, sin, po svetu! Bodi priden in izvežbaj se, pa doma in Boga ne pozabi!“

Iz takih in sličnih obravnav naj otroci spoznajo, da ni vse res kar je tiskano, da je mnogo, mnogo izmišljenega in dosti neresničnega.

Pregovor pravi, da je papir potrpežljiv, ker prenese še tolike neumnosti in neresnice!

Zaraditega pa ne smemo ničesar slepo verjeti, kar čitamo, temveč vse dobro preudariti in premisliti, vedno in povsod pa iskati resnice, po besedah našega pesnika: „Resnica nad vse, to je čist ideal!“ Ako se bodo učenci navadili takorekoč kritikujé čitati, bodo sami našli v svojih knjigah razne neverjetnosti in nemogočnosti, n. pr. tisti račun, kjer pomeša nekdo 1 kg kave po 3 K 84 h z 1 kg po 36 h Kje pa se dobi kava po 36 h? In recimo, da bi se dobila, kdo neki bo mešal tako dragoceno kavo s tako slabo? — Ali pa naslednji stavek: „Ko bi se bil hotel rešiti, bi moral plavati, pa nisem mogel, ker sem bil preveč truden.“ — Bil sem preveč truden, plavati nisem mogel, ergo: utonil sem. To torej govori utopljenec ali pa pripoveduje kdo svoje — sanje! To sta primera, ki sem se jih ravno spomnil.

Cenjena gospoda! Marsikomur se bo zdelo to malenkostno, kakor sploh vsa moja izvajanja. Toda rečem vam, kdor se navadi v mladosti tako pazljivo čitati, tisti tudi pozneje

Stara le vera, star denar sta najboljša, ker le na staro podlago se trdno zida.“

„Ha, ha!“ pravi Porednež: „Prosim opombo.“ Ni še vse dobro, kar je častljivo, staro. Starim ženicam moje vse spoštovanje; vendar navdušen nisem za tako šaro.“

Oster pogled poredneža koj kaznuje.

„Prosim, kolega, pustite prazne te marne! Kak naj jih človek tudi protokoluje?“

Vedno pripombe naj bodo strogo stvarne.“

Drugi nato pa: „Menim, da vendar ne bomo samo na letnico nove čitanke zrlí.“

Upam, da preden h kritiki usta odpremo in debatujemo, bomo knjigo odprli.“

„Jaz za svoj del sem s kritiko davno gotova,“ zdajci oglasi se ženska sredi prepira.

„Knjiga je dobra in boljša kakor so prejšnje, ali premalo na deklice se mi ozira.“

„Vidite, vidite!“ vodja nato zmagonosno, neglede mnogih in raznih prikritih posmeškov.

Drugi nato: „Stare imajo pač isti pogrešek!“ Tretji: „Poleg sto drugih tiskovnih pogreškov!“

„Jezik je lep!“ pripomni nekdo iz zbora.

„Kdor ne verjame, sam naj verno preizkusi!“

ne bo vsega požiral, kar se mu bo nudilo, temveč vse bo trezno premišljeval. Mislec v preprih ne bo slepo veroval eni stranki, temveč slišati bo hotel tudi drugo. Primerjal bo besede z dejanji in si naposled napravil svojo sodbo. Mislec ne bo obsojal nikogar in ničesar že zato, ker obsojajo drugi, varoval se bo predsodkov. Mikalo bi me povedati še marsikaj, toda bodi dovolj!

Očitno se mi bo morda, da bi se z nasledovanjem puste resnice in s treznim premišljevanjem izrinila vsa poezija iz šole, da bi n. pr. bajke izgubile vso vrednost. Nikakor! Otroci se naj le naslajajo z bajko, naj jo uživajo, a končno morajo na tej stopnji že vendar zvedeti, da vse to ni res. Saj že misleč otrok sam išče resnico, češ: „Atej, ali je pa to res?“ Priznavam, da se bo tako uničila marsikatera krasna slika, kakor si jo je ustvarila bujna domišljija otrokova, in da bo izginila marsikaka čarobna fata morgana. Toda s tem, da bomo presojali vsako stvar po pravi vrednosti, pri tem pa nikdar ne pozabljali višjih vzorov, ne bo trpela prava lepota in otroško čuvstvanje se bo le očistilo kakor zlato v ognju; zakaj prav pravi Diesterweg, ki trdi, da prave srčne in čuvstvene olike ni brez olike razuma. Saj vemo, da čuvstvanje brez razuma lahko n. pr. vzkipi v lepi fanatizem. Odrnila pa se bo mladina s takim postopanjem tudi od tistega nesrečnega sanjarenja, ki ovira dejanja.

In da hitim h koncu:

Mišljenje nikakor ne nasprotuje čisti veri, temveč jo le poveljuje. Mišljenje je najkrepkejša in najvažnejša opora v vedno težavnejšem boju za obstanek posamezniku in narodu. Mišljenje je najboljša vez državi, saj zbližuje stranke in narode, varuje utopij, prepričuje o potrebnosti in koristnosti državnih uredb itd. Misleč narod bo končno kolikortoliko pravičen vsem stanovom in torej tudi pravičnejši nam učiteljem, Prepričan sem, da

Kadar bo narod misliti znal,

takrat bo narod z nami stal!

Zato pa, predragi, če ovržete tudi način in sredstva, načelo naj ostane:

V z g o j i m o m i s l e c e!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Ker mi je ta mesec dovršiti račune, sem poslal zaostalim opomine, ali le štirje so se odzvali. Prosim še drugih 10, da to store. Kako je lepo, če ni zaostankov in jaz imam največje veselje, če rečem: Vse je plačano in poravnano. Letos izide i m e n i k članov, torej tisti, ki so se že oglasili, naj se požurijo, da store svojo dolžnost, ker sicer bi zaman iskali svojega imena v poročilu. Ig. 14. maja 1908. Franc Ks. T r o š t, t. č. predsednik.

Kranjsko.

Učiteljski krožek št. Vid nad Ljubljano je imel kaj prijeten sestanek 7. t. m. na Šmarni gori. Ker brod čez Savo v Tacnu zaradi velike vode ni vozil, smo se peljali na Medvođe in jo čez Pirniče mahnili na goro. Četudi je semterja kak težak oblak grozil, da se — izprazni, vendar je le — grozil. Lep razgled in dobra okrepčila so obilo poplačala ves trud. Prijateljski razgovori, napitnice in lepo

„Kaj bo to jezik!“ še vedno vodja ugovarja. „Dandanes mladež jezik še preveč mi brusi.“

„Pesništvo, sicer prirojeno malce časih, vendar zastopano dobro je in je moderno,“ oni dostavi. Žalosten vidi zdaj vodja, da je osamljen ter zamrmra: „All' inferno!“

„Dobri in lepi posebno so tile odstavki...“ nekdo obširno in točno zdaj nadaljuje.

Vodja molči; le tuintam blekne še kakšno, kar se vsekakor vestno protokoluje.

Slednjič seveda po lepi stari navadi še o berilu vrši se glasovanje,

in sprejeta z vsemi glasovi je knjiga, kar se napiše višji oblasti na znanje.

In otedaj na naši šoli gostimo z novim berilom naše prebrumne učence.

Sklepno pa prosim vas, dajte v vsem tem molčati, ker so pač tajne uradne konference.

VII. Učiteljski praktikant.

Glavo polno dobrih naukov,

glej, ponosno vam drži mladič;

v žepu sicer ima maturo,

drugega pa, bogme, tudi nič.

petje so nas pa poživile. Spominjali smo se pa še posebej tovariša in poslanca Gangla, ki ga naj Bog živi!

Dobski krožek ima prvi sestanek dne 21. t. m. na Viru pri „Vehovcu“ ob 3. uri popoldne. Tovariši, tovarišice, na krov! Le v združenju in spoznanju je moč. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo. Dne 7. t. m. je priredilo naše društvo majniško zborovanje v Gornji Polskavi. Predsednik tov. Koki je v svojem nagovoru proslavljal v vznesenih besedah naš vzvišen poklic ter bodril nas — pionirje prosvete — h krepkemu delu v šoli in izven nje. Ob naši trdni organizaciji se bodo uspešno odbijali vsi ljuti napadi raznih sovragov učiteljstva in šole. Nadalje z zadovoljstvom konstatira številno udeležbo ter še posebno pozdravi iz Pragerskega došla uradnika gg. Oseta in Vodenika. Kot nov član je pristopil društvu tov. Jože Rainer.

Po zapisniku je omenil tovariš predsednik dopise glede pol v zadevi draginskih razmer, nekega člana v „Päd. Z.“, o ponudbi zavarovalnice za osebno varstvo; z ozirom na dopis mariborskega učiteljskega društva, ki zboruje junija v Framu, pozove predsednik navzoče društvenike, naj se po možnosti korporativno udeležijo zborovanja bratskega društva. Za tem še prečita dopis zdravnika dr. Zangerja, ki je moral iz službenih ozirav odpovedati predavanje o šolski higieni, ter dopis o sestanku slovenske učiteljske zveze v Pragi; za Jan Legov spomenik se določi prispevek 10 K.

Tovarišici tajnici se naroči, da še enkrat razpošlje pozive vsem onim, ki še vedno s prekrizanimi rokami stojijo izven društva; dočim se še najzadnji delavci krepko organizirajo, pa se še najdejo v našem inteligentnem sloju ljudje, ki ne malo ne pojmi važnosti stanovske skupnosti.

O velikonočnem zborovanju „Zveze“ nam je podal poročilo tovariš Krotký; kot predsednik socialnega odseka pa je obenem poročal o učiteljskem sestanku v Studenicah. Sklenilo se je prirediti prvi roditeljski večer v Poljčanah; predaval bo tedaj tovariš Brumen iz Čadrama. Dravinjski krožek priredi v kratkem tudi izlet na Donačko goro.

Pri slučajnostih zahvali predsednik gđc. Ljudmilo Schreinerjevo, ki je kot članica našega društva pri celjskem koncertu nastopila tako častno. Omenil je tudi neko zadevo, ki se je splošno obsojala; želeli bi bilo, da bodo znali merodajni faktorji vbodoče preprečiti slične nefaktnosti.

Na predlog tovariša Vršiča se sklene naročiti od ljutomerskega učiteljskega društva primerno število društvenih pravil.

Po zborovanju se je razvila v prostorih Hermanove gostilnice izredno animirana zabava; postrežba je bila v vsakem oziru izborna. Za izvrsten aranžma se je z vso vsemoto potrudila tudi tovarišica gđc. Negovetičeva. Na snidenje v Framu!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je priredilo dne 3. t. m. majnikov izlet na goro Oljko. Ne mnogo dobrega obetajoče jutro omenjenega dne je marsikaterega tovariša priklenilo na dom; zato tudi ni bilo izletnikov toliko, kolikor bi jih bili pričakovali. A izletnike, med katerimi je bilo tudi nekaj tovarišev in tovarišic iz šostanjskega okraja, je bogato poplačal krasni razgled z vrha po obširnem slovenskem ozemlju za njihov trud. Po vrnitvi v dolino je izletnike pri županu in gostilničarju gospodu Goričniku v Bečiški vasi okrepčalo prav okusno kosilo. Popoldne je prišel med nas tudi c. kr.

V prsih nosi ideale,
za vse dobro smisel on ima;
ali prosim vas, kristjani,
ne živi se od navdušenja.
Tudi srce časih mu nagaja.
Bad bi ženo se, saj sije maj!
S kom, kako, zakaj, to zna vam,
a ne zna seveda še, na kaj.
Velik revček praktikant je! —
Malo cenjen njihov je pač stan.
Vendar so dobri muzikantje;
jeremijade pajo vam dannadan.

VIII. Oficialna nemščina.

Na hodniku živahna družba
se danes vedno bolj nabira
ter kaj ognjeno na vsa usta
prav krvoločno debatira.

Odklenkal kdaj je že počitek,
a zvon ne najde še posluha;
za klenkanje, za vse zvonjenje
uša danes so pač gluha.

Prikaže takrat na obzoru
voditelj se in se namrda
začuden. „Kaj pa to? Brbljajo!
Na moji šoli razvada grda!“

Pristopi krogu, z resnim glasom
ga posvari: „Hm, darf ich bitten,
vsak v svoj razred, gospoda moja;
die Glocke hat schon längst gelitten!“

(Konec.)

nadzornik obrtnih šol, ravnatelj gospod Šubica iz Ljubljane, našemu povabilu pa se je odzvalo tudi več tovarišev in učiteljskih prijateljev iz Šostanja, Šmartna ob Paki in drugod. Vrlo gornjegrajsko učiteljsko društvo, ki je ravno tisti dan zborovalo na Ljubnem je brzojavno pozdravilo tovariše izletnike. Razvila se je prav prijetna, neprisljen zabava. Ob dobri postrežbi, ob pevanju narodnih pesmic ter ob lepih napitnicah tovariša predsednika, ravnatelja gosp. Šubica in tovariša Koropca je prehitro preteklo čas. Ta izlet ostane vsakemu udeležencu v prav prijetnem spominu.

Učiteljski krožek ormoškega in ljutomerskega učiteljstva. Prvi krožek omenjenega učiteljstva, ki ga je sklical tov. Ludovik Šijanec, nadučitelj pri Svetinjah, se je vršil 7. t. m. pri Kraljici v Ivanjkovcih. Udeležili so se krožka tovariši in tovarišice sledečih šol: Velika nedelja, Runc, Svetinje, Sv. Miklavž, Sv. Bolef in Ormož ormoškega okraja, Stara cesta, Ljutomer in Mala nedelja ljutomerskega okraja. Krožek so počastili s svojo prisotnostjo tudi gg. F. Simonič in L. Petovar, veleposestnika v Ivanjkovcih, F. Polak, stud. iur. iz Cerovca, in gđc. Pernatova iz Ormoža. Sklicatelj, tov. Šijanec pozdravi došlece, vobče želeč, naj bi ideja družiti se in gojiti stanovsko zavednost prevzela slehrnega učitelja in slehrno učiteljico. Zatem pozdravi goste, napije starosti krožka, tov. Salamunu, in predsednikoma ormoškega in ljutomerskega učiteljskega društva, tov. Rajšpu in Tomažiču. Vrsto govorov zaključijo tov. Rajšp, poudarjajoč, da je iz vseh besed gg. predgovornikov razvidno, da so taki učiteljski krožki v teh resnih časih, ko nas nasprotniki hočejo pritisniti ob tla, potrebni, ker služijo naši stvari. Končno naznani tudi, da bo prihodnji krožek v Vuzmetincih. Ob ljubili smo, da pridemo vsi. — Pri tem pa ne pozabimo k takim krožkom vabiti tudi prijateljev šole in učiteljstva.

Goriško.

Deželno učiteljsko društvo za Goriško-Gradiščeansko je imelo redno letno zborovanje dne 14. maja 1908 ob 11. uri popoldne pri „Zlatem jellenu“ v Gorici po dnevnem redu: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Blagajnikovo poročilo: račun za leto 1907. — Proračun za leto 1908. 3. Volitev pregledovalcev računov v smislu § 10. društvenih pravil. 4. Morebitni predlogi, ki naj se naslovijo pisмено na predsednika dva dni pred zborovanjem.

Trst.

Zborovanje tržaškega učiteljskega društva v Sv. Križu. — Minolo nedeljo se je zbralo učiteljstvo v šolskem poslopju v Križu, odkoder je prediven pogled po slovenski Rivieri in Adriji. Nekako ob pol enajsti uri je otvoril predsednik zborovanje s presrečnim pozdravom na vse navzoče, nakar je referiral g. dr. J. Pertot o naznanjeni temi: Kako pospešuje ljudska šola javno zdravstvo. Na otroško dušo napravi nevtrajen vtis lepo belo šolsko poslopje, a tudi zračnost, svetloba, obsežnost in snažnost lepih prostorov ostane za vedno utrjeno v občutljivi otroški duši. Dosledno navajanje otrok po blagem učitelju na red in snažnost postane navada v poznejem življenju. Dr. J. Pertot je nadalje razvil svojo nalogo o negovanju kože, rok, zob, nosa, ušes in o higieni šolskih prostorov. Z umazano roko pridejo najgroznejše kali bolezni na naša usta in po teh v notranjost človeškega telesa, ki slednjič prezgodaj podleže. Marsikatera naših peric s povaljanimi rokami umazanega perila obriše otroka, mu odreže kruha, pripravlja kosilo itd. S tem mori lastno dete in družino. Bodimo snažni in kopoljimo si vztrajno celo telo. Najvzornejša država v Evropi glede higienskih šolskih stavb, v katerih je združeno vse, kar zahteva moderna higiena, je mlada Bolgarska. To bodi nam Slovanom v ponos! Koncem predavanja se je zahvalil tovariš predsednik predavatelju z ganljivo vezano besedo. Naša hvaležnost in največje spoštovanje naj mu bo v zahvalo! Za tem so se obravnavale druge točke dnevnega reda, tičoč se stanovskih in društvenih koristi. Sklenilo se je zborovanje s posetom v Brojence, kjer si je učiteljstvo ogledalo velikanske sesalke, ki dvigajo vodo v višino, odkoder se potaka po vodovodu v Trst. Posetilo nas je tudi nekaj bližnjih tovarišev in tovarišic. Hvala jim. Prihodnji občni zbor bo v Barkovljah dne 4. oktobra t. l.

Srednješolski vestnik.

**** Osebna vest.** Deželni šolski svet je odobril, da je pravi realni učitelj na idrijski mestni realki, g. Matija Pirc, definitivno potrjen in da se mu dovoli naslov profesorja.

**** Na nemški državni gimnaziji v Trstu** je razpisano mesto ravnatelja. Seveda dobi to mesto Nemec.

Književnost in umetnost.

Nove muzikalije. Podjetni založnik L. Schewntner je zopet izdal troje muzikalij, ki jih že priporoča elegantna zunanja oblika. Te muzikalije so:

1. Mina - valček iz operete „Nečak“. Za klavir uglasbil Viktor Parma. Cena 2 K 40 h.

2. O, te ženske! Koračnica iz operete „Nečak“. Za klavir uglasbil Viktor Parma. Cena 1 K 50 h.

Obe te Parmovi kompoziciji sta med najlepšimi točkami njegove operete „Nečak“, ki je ravno z omenjenima skladbama dosegla najlepši uspeh v Zagrebu in Ljubljani. Parmova godba je polna živahnosti in melodij, tako tudi tukaj. Ne bo dolgo, pa bo na vsakem klavirju ta koračnica in valček.

3. Slovenske narodne pesmi. Zbral in uredil Marko Bajuk. III. zv. Cena 1 K. — V tem zvezku je zbranih 30 narodnih pesmi, deloma znanih, deloma manj znanih. Služile bodo dobro manjšim pevskim zborom pa tudi veselim družbam. Harmonizacija je preprosta, odgovarjajoča značaju narodne pesmi, izvedena po Zirovnikovem vzoru. Prav je tako!

Kulturno delo.

+ Ustanovni občni zbor „Narodnega izobraževalnega društva“ za Ločnik se je vršil v nedeljo, 3. maja t. l., na Gradiškuti. G. Josip Kocijančič, veleposestnik na Gradiškuti, je bil tako ljubezniv, da je v to svrhu dal na razpolago svoje prostore. Okolo 4. ure popoldne se je tam zbralo nad 30 mož in mladeničev iz Ločnika in Gradiškute. Večji del je bil iz Ločnika. G. dr. Janc jim je razložil pomen izobraževalnih društev in nato raztolmačil pravila. V društvo se je vpisalo 31 članov. Za predsednika je bil izvoljen z vzklikom g. Josip Kocijančič iz Gradiškute, za odbornike pa Jože Pintar, Ivan Drufovka, Štefan Velušček, Franc Štiligoi, Jozef Colja, vsi iz Ločnika, in Anton Obljubek iz Gradiškute, za preglednika Jakob Tronkar in Anton Taljanut iz Gradiškute. — Sklenilo se je naročiti sledeče časopise: „Soča“, „Primorec“, „Delavski List“, „Edinost“, „Gorica“, „Primorski List“, „Naš glas“, „Primorski gospodar“, „Slovenski Branik“. Nadalje prepusti društvu g. Kocijančič „Slovenski Narod“, g. Bitežnik pa „Učiteljskega Tovariša“.

+ „Izobraževalnemu društvu“ v Senožečah je podaril deželnosodni svetnik g. Mihael Novak 1000 slovenskih in 300 nemških knjig. Ta čin je v zgodovini slov. izobraževalnih društev gotovo edin.

Politiški pregled.

*** Volilna reforma za deželni zbor kranjski.** Ustavni odsek se je v soboto, dne 9. t. m., zedinil za volilno reformo, po kateri bo štel deželni zbor z ljubljanskim knezoškofom 50 članov, in sicer jih bo 10 volila kurija veleposestnikov, 10 mesta in trgi, 2 trgovinska in obrtna zbornica ljubljanska, 16 kmetiške občine in 11 splošna kurija. — S. L. S. utegne imeti (s škofo) 27 poslancev, naprednjaki 12 in Nemci 11 poslancev, klerikaleci dobe torej absolutno večino. Ustavni odsek je sklenil: 1.) Sprejme se načrt izpremembe volilnega reda in deželnega reda, kakor ga je predložil referent, s sledečimi izpremembami: § 5. volilnega reda se izpremeni tako, da dobi Ljubljana v obstoječi mestni skupini namesto dveh mandatov štiri. Za te štiri mandate je Ljubljano razdeliti v dva, po davčni obveznosti in po številu prebivalstva kolikor mogoče enakorazdeljena volilna okraja, katerih vsak voli po 2 poslance. Prepuščeno je narodno-napredni stranki, da stavi predlog glede te porazdelitve in ga naznani referentu. Sorazmerno s to izpremembo je izpremeniti tudi deželni red. — 2.) § 7. a) volilnega reda se izpremeni tako, da od enajst mandatov splošne skupine dobi enega mestna občina ljubljanska, drugih deset pa je porazdeliti na ostalo deželo teritorialno in je prepuščeno slovenski ljudski stranki staviti svoje predloge glede te porazdelitve. — 3.) Za kompletirno volitev dveh novih poslancev ljubljanskim cenzus-kuriji bo veljala še cela Ljubljana kot en sam volilni okraj. — 4.) V mestni skupini se nadalje izpremeni to, da vbodoče mesto Kočevje voli samo svojega poslanca, trg Ribnica se pa priklupi volilnemu okraju ostalih dolenskih mest in trgov (Novomesto, Višnjagorja itd.) Razentega so se soglasno sprejeli tudi še pogoji nemške stranke, in sicer, da je izprememba novega volilnega in deželnega reda mogočale obnavzočnosti najmanj 42 članov deželnega zbora, ki odločijo je ločeno stranke. — Določbe poslovnika za deželni zbor in deželni odbor, ki se ne strinjajo s to novo postavbo, se s tem ukinejo. — Mi seveda s tako volilno reformo nismo zadovoljni in ne bomo zadovoljni z nobeno drugo, razen z ono, ki bo zasnovana na principu enakosti, splošnosti, direktnosti in tajnosti.

*** Poslanska zbornica** je imela 5. t. m. sejo. Med vlogami je tudi zahtevala za naknadni kredit k proračunu za 1908. Ker vlada nima še večine za nujni predlog glede zvišanja rekrutnega števila pri deželni brambi, je sama zavlekla sejo. Vloge so se čitale dobesedno, potem so ministri odgovarjali na razne interpelacije.

*** Proračunski odsek** je sprejel poglavje „ljudska šola“. Tekom debate je poslanec Conci izrazil željo, naj se ljudskim šolam „Lege nazionale“ v Spljetu in Šibeniku podeli

pravica javnosti, ter je zahteval, naj se slovenski oddelek učiteljskega v Koprupremestiv kak slovenski kraj. (O tem glej današnji uvodni članek! Op. ur.) Nadalje je urgiral ustanovitve italijanskega učiteljskega v Gradišču ob Soči ter je odločno pobijal postavko proračuna, s katero se ima pomnožiti nemško šolstvo na Trentinskem.

*** Razni nemški knezi** so dospeli na Dunaj, kjer so častitali cesarju Francu Jožefu povodom 60 letnice. Na Dunaju je bil tudi nemški cesar, kamor je došel iz Pulja.

*** Proti enakopravnosti slovenskega jezika.** Kakor listi poročajo, so bili te dni poslanci Dobernig, Marekhl in Hofmann-Wellenhof pri pravosodnem ministru Kleinu, da protestujejo proti enakopravnosti slovenskega jezika pri sodiščih na Štajerskem, Korškem in Kranjskem. Kakšen odgovor jim je dal minister na to intervencijo, ne vemo. Domnevamo pa, da jim je dal dr. Klein običajen pitijski odgovor, ki te lahko tolmači v teoriji tako ali drugače. V praksi se bo seveda justična uprava trudila ustreči željam in zahtevam nemških poslancev.

*** Poslanec H. Prade** je imenovan za nemškega ministra-rojaka. Prade je že bil minister.

*** Koroški Nemci proti slovenskemu jeziku.** Na shodu nemškega „Volksvereina“ v Celovcu sta hujskala Dobernig in dr. Knapitsch zoper Slovence. Dobernig je zmerjal slovenske sodnike in odvetnike z „windische Frechlinge“, zahteval bojkot slovenskih odvetnikov in napovedal interpelacijo, ker justični minister ni pohvalil postopanja koroških sodnikov zoper slovenski jezik; nadalje je protestiral proti sloveniziranju Trsta in Gorice!

*** Vseslovanski kongres.** Čahoslav. Korresp. poroča, da se v kratkem sestanejo v Pragi slovanski državni poslanci na posvetovanje o nameravanem vseslovanskem kongresu. Posvetovanja se udeležijo tudi več članov ruske duine.

*** Čin pletete čeških in poljskih socialnih demokratov.** Povodom smrti mladčeskega prvaka dr. Herolda sta tudi češki in poljski klub soc. demokratov poslanske zbornice poslala kondolenčni brzojavki. Razentega se je predstavila dr. Kramřu kakor predsedniku češkega kluba deputacija čeških socialnih demokratov, sestojča iz poslancev Nema, Soukupa, Habermanna in Hybeša, da mu ustno tolmači sožalje na smrti dr. Herolda. Pri tem je bil dr. Kramř do solz ginjen. Pogreba se je udeležila tudi mnogostevilna deputacija čeških socialnih demokratov, ki je na izrečno prošnjo zastopala tudi poljske sodruge. Ti poslednji pa so v svoji brzojavki v toplih besedah izrazili svoje sožalje na veliki izgubi, ki je zadela češki klub in z njim ves češki narod.

*** Letošnje velike vojaške vaje** se bodo vršile v zapadni Ogrski. Vojaških vaj, ki se pričnejo okolo 18. septembra, se udeležijo 4. budimpeštanski, 5. požunski in 13. zagrebški vojni zbor.

*** Vsenemški shod** so priredili na Dunaju Vsenemci. Na shodu so hujskali proti Čehom in češkim uradnikom. Sprejeta je bila resolucija, da je treba z vsemi silami delovati na to, da se z Dunaja prepode vsi slovanski, zlasti pa češki uradniki.

*** Z zagrebškega vsenčilišča** je odšlo 480 dijakov, deloma na Dunaj, deloma v Prago. Na Dunaju so jih prav lepo sprejeli slovanski dijaki. Prav tako so bili sprejeti v Pragi.

*** Poljski dijaki za hrvaške kolege.** Iz Krakova poročajo: Tukajšnja akademična društva so poslala zagrebškemu vsenčilišču brzojavko, v kateri vabijo one dijake, ki se niso še vpisali v Pragi, oziroma Belgradu, naj pridejo v Krakov, kjer bodo gostoljubno sprejeti.

*** Afera prof. Manojlovića.** Iz Zagreba poročajo: V četrtek popoldne bi se imela vršiti disciplinarna preiskava proti vseučiliškemu profesorju dr. Manojloviću. Preiskavo bi moral voditi vladni svetnik Pogačić. Dr. Manojlović ni prišel k razpravi, nego je poslal izjavo, v kateri naglašja, da je zanj v disciplinarnih zadevah edino kompetenten akademični senat.

*** Akcija za ureditev jezikovnega vprašanja v Dalmaciji.** V Spljetu se je vršil shod županov in zastopnikov 36 občin srednje Dalmacije, katerim se je pridružila tudi spljetska trg. zbornica. Shod je sklical spljetski župan dr. Mihaljević. Enoglasno je bilo sklenjeno, da se odpošlje ministrskemu predsedniku baronu Becku spomenico, v kateri se naglašja vprašanje uradnega jezika državnih oblastnij, zatem delavsko vprašanje, obrambo pred filoksero, pomorstvo, železnico in druga važna vprašanja. V posebni resoluciji je shod naglašal solidarnost z brati v banovini. Uvedla se je akcija v pomoč Rauchovim žrtvam. V imenu občin je bila takoj nakazano v ta namen nad 4000 kron.

*** Stroški Avstrije za novo pazarsko železnico.** Nek strokovni list je izračunil, da bodo stroški za novo pazarsko železnico znašali: Mitrovica-Novi Pazar-Prijepolje 167 kilometrov po 260.000 kron je 43.420.000 K. Prijepolje - Priboj - meja 31 kilometrov po 150.000 kron je 4.650.000 kron. Železniški park 2 mil. kron. — Skupno torej 50.070.000 kron.

* **Volilna reforma na Ogrskem.** Iz Budimpešte poročajo: Sredi tega meseca sprejme cesar v avdienci ogrskega ministra za notranje stvari, ki predloži vladarju zakonski načrt o volilni reformi. — Klerikalna ljudska stranka je baje s tem načrtom nezadovoljna, ker je volilna pravica vezana na znanje čitanja in pisanja sploh, torej ne samo madjarskega jezika.

* **Združenje ogrskih katolikov.** Podpredsednik poslanske zbornice Stefan Rakovsky je imel povodom konstituiranja ogrske katoliške zveze govor, v katerem je izjavil, da je skrajni čas, da se ogrski katoliki združijo ter da si tako pridobijo v deželi gospodstvo, ki jim pristaja. Doslej je bila velika napaka katoličanstva, da ni imelo voditeljev. Sedaj pa postaja vpliv ogrskih katolikov močnejši.

* **V Bosni** hoče Avstrija najti nekako veliko srbsko „veleizdajniško“ agitacijo, ki ima baje namen pripojiti Bosno in Hercegovino Srbiji. Trdilo se je, da ima Srbija svoje prste vmes, kar je srbska vlada odločno in ogorčeno zanikala. Kdor pozna bosenske razmere, bo težko verjel v resno zaroto. Če je nekoliko posameznikov sanjalo o Veliki Srbiji, ni v tem menda še nič nevarnega. Sicer pa Bosna-Hercegovina še ni avstrijska dežela.

* **Kako so Nemci na Moravskem zapostavljeni?** Nedavno je bruski „Tagesbote“ tožil, kako se pošteno ravnateljstvo v Brnu „čehizira“. Kako je pa v resnici, kažejo nastopne številke, ki so jih priobčile „Lidove Noviny“. Na čelu ravnateljstva je Nemec, dvorni svetnik dr. Reuss. Od višjih poštinih svetnikov sta 2 Čehi, 3 Nemci; od svetnikov 3 Čehi, 1 Nemec, od nadzornikov 1 Nemec, 1 Čeh. Oba višja komisarja sta Nemci, tako tudi 8 poštinih tajnikov. Od komisarjev je 6 Nemcev, 1 Čeh, od konceptistov 4 Čehi, 6 Nemcev; od konceptnih praktikantov 3 Nemci in 6 Čehov. Skupno šteje torej ravnateljstvo v deželi, kjer je 1.900.000 Čehov in 1.972.000 Nemcev, izmed 48 konceptnih uradnikov 31 Nemcev in 17 Čehov! Od 17 uradnikov, ki so še prideljeni ravnateljstvu, je 7 Čehov in 10 Nemcev, tako da je skupno razmerje 24 Čehov, 41 Nemcev. In potem si upa nemški list govoriti o „čehiziranju“.

* **Povišan proračun Makedonije.** Porta je sklenila povišati proračun Makedonije od 600.000 turških funtov na 759.000 funtov. Da se ta povišek pokrije, zvišajo carino na 3 odstotke. Finančne oblasti inozemskih vlad so pristale na to povišanje; izrazile so pa željo, naj sultan tekom treh let izplača zastali deficit.

* **Papeževa politika.** Dne 26. aprila je sprejel papež Pij X. poljske romarje, ki jih je vodil škof Likowski, kateri je prečital vdanostno izjavo papežu. Papež se je na tem zahvalil ter je dejal: „V rodovini je očetu oni otrok najljubši, ki trpi; zato tudi jaz Poljake prav posebno ljubim. Poznam vašo vdanost cerkvi ter vem, da ji ostanete vedno verni sinovi.“ Te papeževe besede so Poljake gotovo razveselile. Dopolnilnik „Berliner Tagblatta“ je pa šel v Vatikan, da bi mu tam dali pojasnila o tej papeževi izjavi ter je sporočil tole svojemu listu: „V Vatikanu se ne pripisuje papeževi izjavi nikakega političnega pomena. Papež se je hotel Poljakom samo zahvaliti ter jim reči nekaj prijetnega. Sicer postopa papež v pruskopoljskem vprašanju strogo nepristransko, posebno sedaj po Bülovem posetu v Vatikanu. Torej za to „dobro in verno“ ljudstvo par lepih, sladkih besed, pruski vladi pa vso prostost v zatiranju poljske narodnosti in ugrabljanju poljske posesti. To govori jasno za vsakega mislečega človeka in nam kaže klerikalno politiko v najhujši luči.“

Vestnik.

Proti podržavljenju šolstva. Pod tem naslovom smo v 17. številki priobčili dopis iz Prage, ki smo mu pripisali opombo uredništva. S to našo opombo se pa sedaj bavi češko učiteljsko časopisje: en del je naših misli, drugi del pa ne. Prvega je skoro več nego drugega. Iz tega je razvidno, kako je „U. T.“ razširjen in uvažen tudi na Češkem. In to nas veseli!

Teorija in praksa. Nov dokaz: sobotni „Slovenec“. Tov. Gangla imenuje samo dva najstkrat. Čestitamo na takem odlikovanju! Seveda je „Slovenec“ pisava mestoma prostaška in sirova, pa temu smo že vajeni!

Sedemdesetletnica in štiridesetletnica. Iz ljutomerskega okraja nam pišejo: Znani tukajšnji rodoljub g. Anton Božič, posestnik itd. v Radoslavcih, je obhajal dne 2. maja t. l. svojo sedemdesetletnico ter obenem štiridesetletnico neprestanega članstva okraj. šol. sveta v Ljutomeru. (Najbrž edini slučaj na Štajerskem!) Zaradi tega je kot znan prijatelj šole vsaki šoli ljutomerskega okraja podaril primeren znesek. Živio!

Imenovan je za strokovnega učitelja na meščanski šoli v Krškem def. učitelj v Šoštanj, tov. Maks Hočevnar.

Osebnosti na Kranjskem. Nadučitelj pri Beli cerkvi Maks Šriber je imenovan za učitelja in vodjo enorazrednice v Žusnu na Štajerskem. Za pomožnega učitelja na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani je imenovana dosedanja šolska praktikantinja Julija Toplikar-

jeva namesto nadučitelja Franca Gabrška, ki je postal okrajni šolski nadzornik. Provizorična učiteljica v Harijah, Viktorija Cigojeva, je imenovana za definitivno, kakor je tudi imenovan za definitivnega provizorični učitelj v St. Vidu nad Ljubljano Viktor Mihelič. Do konca šolskega leta je dobil dopust učitelj Karel Hlebec pri D. M. v Polju in pride na njegovo mesto kot suplenta izprašana učiteljica Gabrijela Šimenčeva.

Izpit učne usposobljenosti so napravili pred c. kr. izpraševalno komisijo v Ljubljani: za meščanske šole: Albina Golobova, definitivna učiteljica v Semiču, iz druge strokovne skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom; Matilda Bauerjeva, učiteljica v zavodu Huth-Hanss v Ljubljani, iz prve strokovne skupine z nemškim učnim jezikom (z odliko); Helena Rehfeldova, pomožna učiteljica na mornarični ljudski in meščanski šoli v Pulju, iz prve strokovne skupine z nemškim učnim jezikom; Avgusta Weiblova, definitivna učiteljica v Joachimstalu na Češkem, iz druge skupine z nemškim učnim jezikom; za splošne ljudske šole: s slovenskim učnim jezikom: Josip Jeglič, provizorični učitelj v Selcah; Anton Knap, provizorični učitelj v Vrabčah; Alojzij Liha, pomožni učitelj v St. Lambertu; s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Franc Krmelj, provizorični učitelj na Šentruški gori; Alojzij Marok, provizorični šolski vodja v Hinjah; Josip Pleničar, provizorični šolski vodja v Kropi; Anton Strigl, učiteljski suplent v Frankolovem pri Celju; Ivan Žagar, provizorični učitelj v Mengšu; Karolina Lenčeva, provizorična učiteljica pri Sv. Križu pri Kostanjevici; Albina Rupnikova, provizorična učiteljica v Loškem potoku; Ljudmila Šircljeva, provizorična učiteljica v Zdolet na Štajerskem; Marija Tanškova, bivša suplentinja v Sevnici; Evgenija Tekavčičeva, provizorična učiteljica v Moravčah; z nemškim učnim jezikom: Roza Ermacora, provizorična učiteljica v Lienfeldu; Ljudmila Schinzlova, provizorična učiteljica v Frauen-dorfu pri Judenburgu; Valerija Kaschova, provizorična učiteljica v Kočevju; Tekla Schitt-nikova, provizorična učiteljica v Maria-Zellu na Štajerskem; Alojzij Sieber, pomožni učitelj v Jagerbergu na Štajerskem; dopolnilne izkušnje sta napravila: Josip Zupančič, definitivni učitelj v Dolenji vasi pri Ribnici, iz veronauka, in Stefanija Handlova, učiteljica v Huthovem zavodu v Ljubljani, iz slovenščine kot učenega jezika za ljudske šole. Specialno izkušnjo iz francoščine je prebila z odliko Vera Verščeva, absolventinja mestne višje dekliske šole v Ljubljani. En kandidat za meščanske šole je bil reprobiran, trije kandidati za meščanske šole in en kandidat za ljudske šole so odstopili med izpitom, ena kandidatinja pa ni prišla k izkušnji.

Šolske vesti s Koroškega. Premeščen je v Timenico E. Goltschnig, učitelj v Medgorjah. — Razpisano je mesto drugega učitelja na dvorazredni, dvojezični ljudski šoli v Podgorju in mesto nadučitelja na utraktivni šoli v St. Primužu v Podjuni. Za drugo šolo se zahteva znanje slovenščine, za prvo pa ne, čeprav so Podgorje trd slovenski kraj.

Košarsko šolo namerava ustanoviti vlada v Sovodnjah na Goriškem. V to svrhu je bil v nedeljo v Sovodnjah ravnatelj državnih šol za pleštvo na Dunaju, Funke.

Novo šolsko poslopje zgrade v Kuteževem pri Ilirski Bistrici še letos. Stroški znašajo 25.332 K.

Zahvala. Društvo „Sebsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ mi je takoj po smrti mojega moža izplačalo 1440 K. Društvu, ki ga najtopleje priporočam, izrekam najlepšo zahvalo. — V Andrieu, 10. maja 1908. — Marija Rauchova, učit. vdova.

Nadučiteljski mesti sta razpisani pri Sv. Duhu v Halozah, dvorazrednica, 2. pl. razr. in na trorazrednici na Ptujski gori. 2. pl. razred, Prošnje do 30. maja na dotična krajna šolska sveta.

V Trzinu na Kranjskem so otvorili nemško enorazredno ljudsko šolo.

„Kranjci“ se bodo udeležili jubilejskega izpreveda v čast cesarjeve šestdesetletnice na Dunaju. Tako so sklenili v „Unionu“ v Ljubljani. — Ljubljanski občinski svet je odklonil udeležbo.

Praga za cesarjev jubilej. V svoji seji dne 25. pret. m. je sklenila komisija za proslavo cesarjevega vladarskega jubileja predlagati mestnemu zboru, naj priporoči mestni hranilnici, naj opremi Jubilejsko otroško bolnico ces. Franca Jožefa I. na Karlovem. Nadalje naj se osnuje ustanova za postarane in za delo in zaslužek nezmožne ter naj se v ta namen sežida primerno poslopje. Nadalje naj bi praška občina darovala za zgradbo moderne nadaljevalne obrtne šole 500.000 K. Končno je bil sprejet predlog o zavarovalnici, glavno malih obrtnikov in uslužbencev, katere čisti dobiček bi se delil med obrtnike. Sklenjeno je bilo odkloniti vabilo dunajske občine na udeležbo jubilejskega izpreveda na Dunaju. To vabilo je društvo čeških umetnikov „Manes“ že januarja meseca iz čisto umetniških razlogov tudi odklonilo. V Pragi je drugače nego v Ljubljani.

Za cesarjev jubilej. Mestni svet v Levovu je sklenil v proslavo cesarjevega jubileja ustanoviti zavod za zapuščene otroke. Poleg zemljišča, na katerem se zgradi zavod, bo dalo mesto 150.000 K za gradnjo in potem letne dotacije 25.000 K za 100 otrok.

Priporočilo. Naročnik našega lista je g. Jos. Wucherer, gostilničar v Lescah, ki ima na razpolago več sob za prenočevanje. Njegova gostilnica je na najboljšem glasu. Tam se shaja skoro vsako nedeljo učiteljski krožek. Svoji k svojim!

Versko - npravna vzgoja. Župnik Štrancar v Rihembergu na Goriškem daje v šoli otrokom pisati v knjižice take-le naloge: „Pri nas sti dve stranki; ena je za Boga, ena za hudiča. Liberalci so proti Bogu, kdor voli z njimi, storis mrten greh.“

Rojaki! Prejeli smo in priobčujemo: „Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju“, ustanovljeno ob vladarski štiridesetletnici l. 1888., slavi letos dvajsetletnico svojega obstanka. — Tiho in brezhrupno bo to slavlje, kakor je tiho delovanje tega prepotrebnege društva. A to slavlje naj bi bilo vsaj povod, da bi se ga rojaki v domovini in drugod v izdatnejši meri spominjali z obilnimi darovi. Vemo sicer, da je narodni davek ogromen, a pomisliti je treba, da skrbni naše društvo za najboljše, za našo mladino, za našo bodočnost. — V vseh strokah nam nedostaja duševnih delavcev in na merodajnih mestih se čisto izgovarjajo, da ni potrebnih moči na razpolaganje, ako zahtevamo, kar nam gre. A marsikateremu visokošolcu upade pogum, da opeša in omaga malo pred ciljem, kerga je potlačilo in oslabilo uboštvo. Zakaj poleg vseh težkoč, s katerimi se borijo slovenski visokošolci, poleg preziranja s strani drugorodnih tovarišev in poleg zapostavljanja od strani višjih je uboštvo najhujši sovražnik, ker slabi duševne in telesne sile. — In uboštvo ter potrebna je pretežna večina slovenskih visokošolcev! Vsak mesec trka 70 do 80 prosilcev na naše duri in odbor je včasih v največji zadregi, ker bi rad pomagal, pa ne more, ker so mu prepelič odmerjeni denarni pomočki. S strahom opazujemo, kako se od leta do leta krčijo dohodki, draginja v velikem mestu pa je vedno večja. — Zato se obračamo danes do vseh rojakov z iskreno prošnjo, naj se nas v obilni meri spominjajo za naš jubilej. Zlasti pa pozivljamo vsetiste, ki so svoj čas uživali dobrote našega društva naj se spominijo tistih časov in naj se oddolžijo vsaj deloma, ker tako pomagajo drugim, da dosežejo svoj cilj. Okolo 1500 poročil in položnic smo razposlali v Božiču; kdor se še ni odzval, naj poišče položnico in jo vporabi ali pa naj pošlje svoj prispevek na naslov društva, ki ima svoj sedež v pisarnici blagajnika g. dr. Kl. Sesluna, dvornega in sodnega odvetnika na Dunaju, I., Singerstraße 7. — Odbor podpornege društva za slovenske visokošolce.

Šolsko zdravstvo.

Toplomer v kuhinji bi imela imeti vedno pri roki slehrna skrbna gospodinja, ki ji je mar zdravje svojega soproga in svoje rodovine, zakaj le s toplomerom se da kontrolirati toplota kuhanih jedil, zlasti tekočin. Toplota človeškega života znaša 37°, zaradi česar vpliva kaj slabo na želodec, ako uporabimo jedi, ki so tople več nego 37°. Ako se uživa hrana prevroča, nastanejo iz tega kaj pogostoma nevarne želodčne bolezni.

Kako ravnati s tlemi v šolskih sobah. O tem je razpravljala meseca vinotoka l. l. zdravstvena komisija v Halle. Poročevalce je povedal, da so tla v vseh novih šolskih poslopijih mestne občine pokrite z linolejom in da se vsi prostori pometajo tedensko štirikrat in dvakrat se obrišejo z mokrimi čunjami. Vprašal je nadalje, ali se naj obdrži olje nje tal v starih šolah, kjer ni linoleja, zakaj nazori o vrednosti oljenja so različni. Pri razgovoru se je dognalo, da je linolej priporočati le pri poslopijih z masivnimi stropi, v drugih slučajih se ni obnesel. Posebno se je opozarjalo na to, da olajša linolej nabiranje prahu med talno podlago in ležo linoleja. Tako je isti prostor pravo vališče raznih bolezni. Oljenje je v splošnem oziru pripravnost, toda samo pri vestnem izvedenju, drugače je nevarno. Treba je paziti na to, da je olje na površju popolnoma suho; zakaj le tedaj se more dobro namazati. Lepljiva plošča postane kmalu zbirka vseh mogočih stvari. To pa je toliko nevarnejše, ker olje samo na sebi nima desinficirajočega vpliva. —ij—

Šolska poliklinika v Lucernu. Kakor poročajo „Schweiz. Bl. f. Schulgesundheitspflege“, je bilo v dobi od 13. prosinca (otvorenje) do 13. svečna 480 otrok v splošni polikliniki in nekaj čez 500 v zobni polikliniki. 150 očeal se je dalo zastoj. Večina posetnikov poliklinik je ubožnejšega rodu, vendar so prišli na zavod tudi otroci iz boljših krogov.

Preiskovanje zapestničnih kosti šolskih otrok z Röntgenovimi žarki so uvedli v Bostonu; po tej metodi se baje najlažje določi starost otrok. —ij—

Lasna bolezen razsaja na ljudskih šolah v Straubenzellu in v Tablatu pri St. Gallnu na Švicarskem. Kot razširjevalci te bolezni veljajo mačke in psi. —ij—

Dajanje mleka šolskim otrokom je definitivno uvedlo mesto Hagen. Letno pri-

speva občina 8000 mark. Mleko se bo dajalo otrokom v zatvorjenih 1/5 litrskih steklenicah. 50 % stroškov pokrije občinski prispevek, ostala vsota se dobi na ta način, da imovitejši sloji mleko plačujejo — seveda je cena nizka. Ubožnejši dobe mleko zastoj. —ij—

Listnica uredništva.

F. P. D.: Reciprociteta velja le glede vplačevanja v pokojninski sklad, glede te pristojbine pa ne.

Zahvala

O nenadni izgubi svoje hčerke

MILICE

učenke VI. razreda v Lichtenthurnem zavodu v Ljubljani, izrekam v svojem, v imenu svoje žene in svojih otrok, vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, kakor tudi gospicam gojenkam c. kr. učiteljice, stanujočim v zavodu, najprejreženo zahvalo za častno spremstvo ljubljene rajke k zadnjemu počitku. Posebno zahvaljam pa pokojnišne součenke za krasni venec, častite sestre iz zavoda pa za v resnici materinsko ljubezen, ki so ji jo izkazovale za časa njene bolezni.

Motnik, dne 10. maja 1908.

Ulrik Konjar, učitelj.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1401. Kranjsko. 109 1—1

Na petrazredni ljudski šoli v Loškem Potoku se razpisuje eno učno mesto v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 20. junija 1908.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 11. maja 1908.

Št. 1402. 110 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Kuželju se razpisuje v stalno eventualno provizorično nameščenje mesto učitelja-voditelja.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 20. junija 1908.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 11. maja 1908.

111 1—1

V tolminskem šolskem okraju razpisuje se sledeče stalne službe:

- a) nadučitelja dvorazrednic v Breginju, v Drenžici in štirirazrednice Cerknou;
- b) učitelja-voditelja enorazrednic: Bukovo, Kal, Otalež, Ponikve, Smast, St. Višakgora;
- c) učiteljice dvorazrednic Breginj, Grahovo, Čezsoča, Žaga in petrazrednice Tolmin.

Prošnje pošlje naj se predpisanim potom c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Tolminu tekom 4 tednov od dneva, ko se priobči ta razpis v uradnem listu „Osservatore Triestino“.

Prosilci iz drugih okrajev, naj priložijo prošnji še zdravniško izpričevalo.

Na nepopolno opremljene prošnje se ne bode oziralo.

Poleg teh mest, katera se odda stalno, je v okraju še več mest za začasne učitelje.

O. kr. okrajni šolski svet v Tolminu.

Štev. 157.

102 (2—2)

Oznaniilo.

Vsled odredbe c. kr. ministrstva za uk in bogočastje se bode na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani

od 15. septembra do 1. oktobra t. l.

vršil kurz za izobrazbo učiteljev obrtno-trgovskih predmetov na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Število udeležencev je omejeno na 20 slušateljev. Vsak izvenljubljanski obiskovalec dobi od imenovanega ministrstva podporo 30 K.

Zglaševanja za udeležitev kurza je poslati najkasneje do

10. junija t. l.

neposredno podpisaneemu ravnateljstvu.

C. kr. ravnateljstvo umetno-obrtno strokovne šole v Ljubljani

dne 25. aprila 1908.

Učiteljska tiskarna

se priporoča šolskim vodstvom za tisk

letnih poročil

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štampiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.
Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štampilje za datum, vsakovrstni klišiji, monogrami itd. itd. 52 16
Ceniki gratis in franko.

Slavnemu učiteljstvu se priporoča stara in znana gostilna pri

„Zlati ribi“

Izborna kuhinja in klet. — Vsak petek raki in sveže morske ribe.

Za obilni obisk se priporoča

38 12—4

M. Rozman.

Odlikovana z zlatim zaslužnim križem s krono.

C. kr. privil. tovarne

orgelj in harmonijev

Jan Tuček, Kutna gora

(Češko) 25 26—10

stavi in dobavlja orglje vseh velikosti, sistemov in slogov, harmonije s tiskalnim in sesalnim sistemom (Cottage-orglje), klavirje in pianine najmodernejših konstrukcij.

3 do 5letna garancija. Ustanovljene l. 1869.

Nizke cene. Tudi na obroke.

Tovarna je postavila že nad 6000 instrumentov. Ilustrirane prospekte orgel, cenike harmonijev in klavirjev gratis in franko.

Vljudno priporočam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznico

Jos. Dežman

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinjših. Posebno solidno in ceno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Cene sigurno najnižje.

Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikakih stroškov. 83 26—4

JAN BAŠTA

v Schönbachu pri Hebu (Češko),

sloveča trdka za dobavo godal, svetovnoznana zaradi svoje vsestranske priznane solidnosti, priporoča p. t. gg. učiteljem in zborovodjem svoje neprekinjene koncertne in orkestralne gosle, viole, čele, base, citre, kitare prvega reda ugodno domete in prijetnih tonov z lesenimi ali kovinskimi stroji, dobre in trpežne strune za vsa godala, mojstrske gosli z lepim lokom in leseno škatuljo (9, 10, 12, 15 gl.). Ceniki gratis in franko.

Najugodnejša prilika za nakup. Vsaki instrument se pred odposiljanjem strokovnjsko preizkusi.

Stare gosli in čela se zamenjuje za nove. Prva prodaja gramofonov in najpopolnejših ploč.

Velecenjeni gospod!

Poslane gosli so me po svoji ukusni obliki in vsled prijetnega glasu popolnoma zadovoljile! Mislim, da je dolžnost vsakega zavednega Čeha, da naroči svoje potrebščine pri Vaši cenji firmi, ki ne more ž njo tekmovali nobena inozemska trdka. Želim Vam mnogo uspeha in ostajam prijateljsko vdani

Fr. V. Mohapl, ravnatelj.

L. 29./XII. 1906.

Ne kupujte pod roko od prekupecev, obrnite se najprej in naravnost na našo trdko!

P. T. Jan Bašta, Schönbach! 89 18—4
Morem Vam sporočiti, da mi ugaja poslani bas radi lepega glasu in primerne cene. Pošiljam Vam zadnje doplačilo z zagotovilo, da ste me popolnoma zadovoljili. Borovany u Olešnice, 2./I. 1908.

A. Zimmermann, ravnatelj.

Na tisoče pohvalnih pism svedoči gg. učiteljem in zborovodjem o kakovosti in primernosti mojih instrumentov.

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža
v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6
nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njih priznajo najboljši, črni, medli 19 52—20

lak za šolske table.

Cenovnik zastoj in poštine prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga priznana pravih švicarskih

Union-ur

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden

urar in trgovec

v Ljubljani

Prešernove ulice

nasproti frančiškanskemu samostanu.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka
v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživljenja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kavčiji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital . . . K 1053.737.339 88

Zavarovalnine . . . „ 8.090.621 62

Izplačane škode in kapitali leta 1905 . . . „ 4.361.283 89

Rezervne in poroštevne zaloge . . . „ 34.791.584 99

Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška) . . . „ 2.188.891 24

Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva . . . „ 34.087.781 48

Izplačana dividenda členom življen. oddelkov l. 1905 . . . „ 206.296 40

V vsem pa doslej . . . „ 1.606.893 21

V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za . . . „ 3.004.509 80

V 37 letih dobi svojega občanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade . . . „ 87.176.883 75

Vsa pojasnila daje 22 26—10

General. zastop banke „Slavije“

v Ljubljani,

Gospodske ulice št. 12.

Angleško skladišče oblek
Ljubljana, Glavni trg 5.
Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih suknij. Oblike in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.
Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez poročila.
V zalogi so vedno najmodernejši danški oblike.
Jako nizke cene.
O. Bernatović.

30 24—10

Zalogo šolskih zvezkov

za Štajersko

(od dež. šol. sveta potrjeni z dne 3. oktobra 1899) za Kranjsko po F. Levčevim lepopisju iz najboljšega papirja, enakomernimi čistimi črtami, pivnikom in poljubnim ovitkom priporoča 53 26—9

A. Umek v Brežicah in Krškem.

Uzorce na zahtevanje zastoj in franko.

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiri peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 14 52—37

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov.

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5

blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

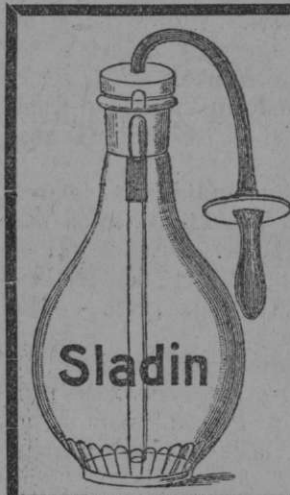
priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samoigralne

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 28 52—15

Največja tvornica na jugu Avstrije

Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

Mojih 7 otrok

in na tisoče drugih ne pije nič drugega nego Sladin, t. j. dra. pl. Trnkóczya sladni čaj (naje se ne zamenja s sladno kavo), ki se mu primeša nekoliko prekuhanega kravjega mleka in daje že en dan starim dojenčkom. Kot naravno preprosto, najbolj čisto, najceneje otroško redilo zaleže tudi tedaj, kadar druga redila ne izdajo več. Zadošča navadna dojlina steklenica. Prejel sem o njem pismena in ustna priznanja ter odkritosrečno zahvalo od mater, ki so obupavale, preden so rabile Sladin, dalje od zdravnikov in babic. 1 zavoj po 1/4 kilogr., 50 vin., zadošča za 20 do 30 dni. Dobiva se povsod. Po pošti franko 5 zavojev 3 krone 50 vin.

Lekarnar pl. Trnkóczy v Ljubljani, Kranjsko.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štampilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najpriprostejše do najfinejše. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznano dobro blago. Solidna in točna postrežba. 5 52—33

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 17 26—10

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prtji, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokazemo na ogled. — Švicarske vezene.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

15 52—36 Kolodvorske ulice št. 8.

Narodna knjigarna

v Ljubljani, Jurčičev

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učiteljstvu za dobavljenje vseh

knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.

12 52—28